

адвоката, які в цілому забезпечують гарантованість функціонування юридичного ринку в Україні

Окрім цього, надання якісних послуг з представництва у суді забезпечується можливістю притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Отже, можна зробити висновок, що скасування «адвокатської монополії» відповідає вимогам часу. Незважаючи на позитивний досвід її застосування у країнах Європи, в Україні недоліки «монополії» значно перевищили переваги.

Список використаної літератури:

1. Деханов С. А. Адвокатура в Западной Европе: опыт и современное состояние : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.11 / Деханов Сергей Александрович; ГОУВПО «Рос. ун-т дружбы народов». – Москва, 2011. – 383 с.

2. Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) №1013 від 29.08.2019 р. URL: <https://portal.rada.gov.ua/>.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент ***Ковальчук Інна Сергіївна***

Власюк Т.Ю.

*студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА В УКРАЇНІ

В Конституції України гарантовано право на правничу допомогу для кожного[1]. Для реалізації цього права в Україні функціонує інститут адвокатури. Проте у 2012 році одночасно із закріпленням у нормах національного законодавства, зокрема у Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»[2] та у міжнародних правових актах стандартів щодо здійснення адвокатської діяльності почали різко зростати випадки протиправного втручання та тиску на адвокатів з боку представників правоохоронних органів та навіть суду, починаючи від необґрунтованого кримінального переслідування та закінчуючи відвертим застосуванням насильства.

Адвокат повинен мати можливість вільно та у повному обсязі виконувати свої обов'язки з метою встановлення верховенства права, дотримання принципу законності, забезпечення права на повагу до людської гідності, сприяння забезпеченню доступу до правосуддя та правової допомоги, дотримання належної процедури в судовому процесі, а також захисту прав людини.

Всі професійні права та гарантії адвокатської діяльності чітко визначені та охороняються Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [2].

Важливу роль в організації захисту діяльності адвокатів відіграє міжнародне законодавство, зокрема Загальні принципи для спільноти юристів, прийняті Міжнародною асоціацією юристів 20.09.2006 р. в м. Чикаго. У цьому документі відзначається, що юристи в усьому світі є професіоналами, які спеціалізуються з права, ставлять інтереси своїх клієнтів вище своїх власних і намагаються домогтися поваги до верховенства права [3]. Крім того, відповідно до Основних положень про роль адвокатів від 01.08.1990 р. останні, як важливі учасники здійснення правосуддя, мають постійно дбати про честь і гідність своєї юридичної професії [4]. Принципи діяльності адвокатів закріплено також і в іншому міжнародному документі від 07.09.1990 р., що стосується ролі юристів [5].

На жаль, більшість із зазначених принципів не виконуються та дуже часто відбувається порушення основних прав та свобод людини. Останнім часом такі порушення істотно почастишали. Відповідно до звіту НААУ за 2013-2018 рр., в цей період було внесені відомості про вчинення кримінальних правопорушень щодо адвокатів до ЄРДР 1162 рази, зокрема за ст.397 Кримінального кодексу України (втручання в діяльність захисника чи представника) – 876, тобто 75%; за ст. 398 КК України (погроза або насильство щодо захисника чи представника) – 247, 21%; за ст. 399 КК України (умисне знищення або пошкодження майна захисника чи представника) – 31, 3%; за ст. 400 КК України (Посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги) – 8, менше 1%. Рішення про закриття кримінального провадження за даними статтями було прийнято 640 разів, що складає приблизно 51 %. Рішення про направлення обвинувального акту до суду по кримінальним поведженням за статтями 397-400 КК України було прийнято 12 разів, що складає приблизно 1% [6].

Дана статистика є невтішною та дає підстави для ствердження про формування в державі практики розслідування кримінальних проваджень, яка ґрунтується на порушенні професійних прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності.

Для запобігання таких протиправних дій Національною асоціацією адвокатів України, а також громадськими об'єднаннями адвокатів – Асоціацією адвокатів України, Асоціацією правників України вживаються

невідкладні заходи: направляють звернення до силових структур, органів державної влади, міжнародних організацій; інформують громадськість через засоби масової інформації про факти порушення прав адвокатів та неприпустимість таких порушень; ради адвокатів регіонів реагують на кожний такий випадок.

Однак гарантії захисту професійної діяльності адвоката знівельовано через відсутність практики ретельного розслідування всіх фактів порушення і реального покарання винних осіб у злочинах, здійснених стосовно адвокатів у зв'язку з їхньою професійною діяльністю.

Існує негативна тенденція, яка свідчить про підвищення ризиків і нових загроз для інституту захисту прав людини, наприклад внаслідок проведення особистого обшуку адвоката, огляду, витребування чи вилучення речей та документів адвоката, крім випадків, коли такі дії здійснюються в межах кримінального провадження, в якому адвокату вручена підозра у вчинені злочину.

Водночас у випадках, коли протиправні дії стосовно адвокатів скоєно іншими особами, правоохоронними органами не здійснюється належних слідчих дій у межах кримінального провадження, наслідком цього є уникнення кримінальної відповідальності винними. Реаліями сьогодення є такі порушення професійних та особистих прав адвокатів як вбивства та посягання на життя адвокатів, кримінальне переслідування, фізична розправа, погрози у зв'язку з їхньою професійною діяльністю, обшуки офісів з метою вилучення інформації, що становить адвокатську таємницю, або так звані «допити» адвокатів, силові втручання в роботу органів адвокатського самоврядування, ототожнення адвоката з клієнтом, умисне ненадання відповідей на адвокатські запити, а найголовніше, що адвокати не рівні у своїх процесуальних можливостях зі стороною обвинувачення. Усі ці факти підтверджені документально та розглядаються як форма утиску прав людини в Україні, загроза демократії та такі, що містять ознаки тоталітарного поліцейського режиму в Україні на цьому етапі її розвитку.

Якщо відбувається перешкоджання адвокатській діяльності, то втрачається довіра до системи правосуддя в цілому; свідоме порушення гарантій наданих державою, представниками органів державної влади ставить під сумнів ефективність проведення реформи правоохоронної системи та свідчить про невідповідність високим європейським правовим стандартам, до яких прагне Україна.

Список використаної літератури:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28. 06. 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст.141
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 27. Ст.282

3. Общие принципы для сообщества юристов: приняты в Международной ассоциацией юристов (IBA) 20.09.2006 г. в г. Чикаго. URL: <http://advokpalata21.ru/urbanleft/osnovyepururistov.html>.

4. Основні положення про роль адвокатів: Міжнар. док. від 01.08.1990 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_835.

5. Основні принципи, що стосуються ролі юристів: Міжнар. док. від 07.09.1990 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_313.

6. Звіт НААУ про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/news/zvity/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB\(1\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/news/zvity/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB(1).pdf)

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія, доцент **Кубасенко Андрій Володимирович**

Голованюк О.В.

студентка 4-го курсу

факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ СКАСУВАННЯ АДВОКАТСЬКОЇ МОНОПОЛІЇ

В Україні адвокатська спільнота – це більше 50 000 адвокатів за даними Єдиного реєстру адвокатів України, які надають професійну правничу допомогу громадянам України, іноземним громадянам, особам без громадянства, юридичним особам, державним органам та органам місцевого самоврядування.

Президент України В.О. Зеленський 29.08.2019 р. вніс до Верховної Ради Проект Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії)» №1013, який скасовує професійне представництво у судах адвокатуру.

Законопроект № 1013 пропонує статтю 131-2 викласти в такій редакції: «Для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Незалежність адвокатури гарантується. Засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом. Виключно адвокат здійснює захист особи від кримінального обвинувачення» [1].

У пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії)»